

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

11 iunie 2015*

„Trimitere preliminară — Protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene — Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 — Articolul 3 alineatul (1) — Termen de prescripție — Dies a quo — Abateri repetate — Întreruperea prescripției — Condiții — Autoritate competentă — Persoană în cauză — Act cu privire la cercetarea sau la urmărirea în justiție a abaterii — Perioadă egală cu dublul termenului de prescripție”

În cauza C-52/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Germania), prin decizia din 17 ianuarie 2014, primită de Curte la 4 februarie 2014, în procedura

Pfeifer & Langen GmbH & Co. KG

împotriva

Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul L. Bay Larsen, președinte de cameră, doamna K. Jürimäe (raportor), domnii J. Malenovský și M. Safjan și doamna A. Prechal, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 7 ianuarie 2015,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Pfeifer & Langen GmbH & Co. KG, de D. Ehle, Rechtsanwalt;
- pentru Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung, de W. Wolski și de J. Jakubiec, în calitate de agenți;
- pentru guvernul elen, de I. Chalkias, de E. Leftheriotou și de O. Tsirkinidou, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de P. Rossi și de G. von Rintelen, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 al Consiliului din 18 decembrie 1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene (JO L 312, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 1, p. 166).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Pfeifer & Langen GmbH & Co. KG (denumită în continuare „Pfeifer & Langen”), pe de o parte, și Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung (Oficiul Federal pentru Agricultură și Alimentație, denumit în continuare „BLE”), pe de altă parte, în legătură cu restituirea unor rambursări ale unor cheltuieli de depozitare care ar fi fost primite în mod nejustificat de Pfeifer & Langen în detrimentul intereselor financiare ale Uniunii Europene.

Cadrul juridic

Regulamentul (CEE) nr. 1998/78

- 3 Articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul (CEE) nr. 1998/78 al Comisiei din 18 august 1978 de stabilire a normelor de aplicare a sistemului de compensare a cheltuielilor de depozitare în sectorul zahărului (JO L 231, p. 5), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 1714/88 al Comisiei din 13 iunie 1988 (JO L 152, p. 23, Ediție specială, 03/vol. 6, p. 240, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1998/78”), prevede:

„Orice persoană îndreptățită la rambursare comunică cel mai târziu la data de 15 a fiecărei luni statului membru în cauză:

- (a) totalitatea cantităților în greutate netă de zahăr și de sirop care beneficiază de rambursare care se află în stoc la ora 24 a ultimei zile a lunii precedente celei a comunicării;

[...]” [traducere neoficială]

Regulamentul nr. 2988/95

- 4 Considerentele al treilea-al cincilea ale Regulamentului nr. 2988/95 au următorul cuprins:

„[...] trebuie combătute în toate domeniile acțiunile de natură să afecteze interesele financiare ale [Uniunii];

[...] eficiența combaterii fraudei care afectează interesele financiare ale [Uniunii] impune adoptarea unui cadru legal comun tuturor domeniilor ce fac obiectul politicilor [Uniunii];

[...] în conformitate cu prezentul regulament, normele sectoriale conțin dispoziții cu privire la abateri, precum și la măsurile și sancțiunile administrative pentru sancționarea acestora;”.

- 5 Articolul 1 din acest regulament are următorul cuprins:

„(1) În scopul protejării intereselor financiare ale [Uniunii], se adoptă prin prezenta o reglementare generală privind controalele uniforme, măsurile și sancțiunile administrative privind abaterile de la dreptul [Uniunii].

(2) Constituie abatere orice încălcare a unei dispoziții de drept [al Uniunii], ca urmare a unei acțiuni sau omisiuni a unui agent economic, care poate sau ar putea prejudicia bugetul general al [Uniunii] sau bugetele gestionate de [aceasta], fie prin diminuarea sau pierderea veniturilor acumulate din resurse proprii, colectate direct în numele [Uniunii], fie prin cheltuieli nejustificate.”

- 6 Articolul 3 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede:

„Termenul de prescripție a acțiunii este de patru ani de la săvârșirea abaterii menționate la articolul 1 alineatul (1). Cu toate acestea, normele sectoriale pot să prevadă un termen mai scurt, care nu poate fi însă mai mic de trei ani.

În cazul unor abateri continue sau repetate, termenul de prescripție curge din ziua în care încetează săvârșirea abaterii respective. [...]

Termenul de prescripție este întrerupt de orice act al unei autorități competente, adus la cunoștința persoanei în cauză, cu privire la cercetarea sau urmărirea în justiție a abaterii respective. Termenul de prescripție începe să curgă din nou după fiecare act de întrerupere.

Cu toate acestea, prescripția devine efectivă cel mai târziu la data la care expiră o perioadă egală cu dublul termenului de prescripție, fără ca autoritatea competentă să fi impus o sancțiune, cu excepția cazului în care acțiunea administrativă este suspendată în conformitate cu articolul 6 alineatul (1).”

- 7 Potrivit articolului 4 alineatele (1) și (4) din același regulament:

„(1) Ca regulă generală, orice abatere atrage după sine retragerea avantajului obținut nejustificat:

— prin obligația de a vărsa sumele datorate sau de a rambursa sumele primite nejustificat;

[...]

(4) Măsurile prevăzute în acest articol nu sunt considerate sancțiuni.”

- 8 Articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 are următorul cuprins:

„Fără a aduce atingere măsurilor și sancțiunilor administrative comunitare adoptate în baza normelor sectoriale existente la data intrării în vigoare a prezentului regulament, impunerea de sancțiuni financiare, cum ar fi amenzile administrative, poate fi suspendată printr-o decizie a autorității competente dacă pentru aceleași fapte împotriva persoanei în cauză a fost inițiată o acțiune penală. Suspendarea acțiunii administrative suspendă termenul de prescripție prevăzut la articolul 3.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 9 Din decizia de trimitere reiese că Pfeifer & Langen, o întreprindere de prelucrare a zahărului, a beneficiat de rambursarea cheltuielilor de depozitare a zahărului alb, în cadrul organizării comune a piețelor zahărului, pentru anii de comercializare 1987/1988-1996/1997.
- 10 La 9 octombrie 1997, Pfeifer & Langen a făcut obiectul unui control efectuat de autoritățile vamale germane în urma căruia s-a constatat că aceasta omisese să menționeze, în cererile sale de rambursare a cheltuielilor de depozitare pentru aceiași ani de comercializare, unele cantități de zahăr produse în plus față de cotele de producție, și anume zahărul C, astfel încât a solicitat și a obținut mai multe rambursări nejustificate. În urma acestui control, a fost inițiată o procedură de cercetare penală de către Ministerul Public german împotriva responsabililor Pfeifer & Langen pentru fraudă fiscală și fraudă privind subvențiile pentru depozitarea zahărului.

- 11 În cadrul acestei cercetări, a fost instituită o comisie specială a serviciului de anchete vamale, constituită din reprezentanți ai diferitor instituții cu atribuții în acest sens, printre care BLE. În luna octombrie 1999, această comisie specială a ridicat, în vederea evaluării, documente care aparțineau societății Pfeifer & Langen referitoare la anii de comercializare 1987/1988-1996/1997. Pe de altă parte, în cursul anului 2000, comisia respectivă a audiat ca martori mai mulți angajați ai acestei societăți.
- 12 În luna februarie 2002, BLE a întocmit un raport final asupra fraudei privind subvențiile (denumit în continuare „raportul final”). Acest raport a concluzionat în special că faptele constatate de comisia specială dovedesc că sumele au fost solicitate și obținute în mod nejustificat de Pfeifer & Langen în temeiul rambursării cheltuielilor de depozitare a zahărului alb pentru anii de comercializare 1987/1988-1996/1997.
- 13 Prin Decizia din 30 ianuarie 2003, BLE a anulat în parte, în temeiul raportului final, deciziile privind calcularea rambursărilor cheltuielilor de depozitare pentru lunile iulie 1988-iunie 1989 și a impus societății Pfeifer & Langen restituirea sumelor primite nejustificat. În aceste condiții, Pfeifer & Langen a formulat o reclamație în fața BLE, invocând în special prescrierea abaterilor care îi erau reproșate pentru anul de comercializare 1988/1989.
- 14 În cursul anului 2004, autoritățile vamale au renunțat la urmărirea în justiție privind fraudă fiscală, ca urmare a unui acord amiabil încheiat cu Pfeifer & Langen.
- 15 Prin Decizia din 4 octombrie 2006, BLE a admis în parte reclamația formulată de Pfeifer & Langen și, în consecință, a redus sumele care trebuiau restituite. Acest oficiu a considerat, cu toate acestea, că abaterile privind anul de comercializare 1988/1989 nu erau prescrise, întrucât termenul de patru ani prevăzut la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 a fost întrerupt de diferite acte de cercetare sau de urmărire în justiție privind aceleași abateri, astfel cum acestea au fost adoptate de comisia specială a autorităților vamale și de Ministerul Public. Pe de altă parte, BLE a apreciat că actele săvârșite de Pfeifer & Langen trebuiau considerate abateri repetate, astfel încât termenul de prescripție nu a început să curgă decât de la ultima abatere constatată, în cursul anului 1997.
- 16 La 7 noiembrie 2006, Pfeifer & Langen a formulat o acțiune împotriva acestei ultime decizii a BLE în fața Verwaltungsgericht Köln (Tribunalul Administrativ din Köln). Prin acțiunea formulată, această societate a susținut, printre altele, că, în ceea ce privește abaterile care îi erau reproșate pentru anul de comercializare 1988/1989, termenul de prescripție de opt ani prevăzut la articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 expirase în luna iulie 1997, fără să fi fost aplicată o sancțiune împotriva acesteia înainte de expirarea respectivă.
- 17 Întrucât Verwaltungsgericht Köln a respins acțiunea formulată de Pfeifer & Langen în ceea ce privește prescrierea urmăririlor în justiție, societatea menționată a formulat apel în fața instanței de trimitere.
- 18 Potrivit acestei ultime instanțe, soluționarea apelului formulat de Pfeifer & Langen depinde de interpretarea normelor privind termenul de prescripție prevăzute la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95.
- 19 În aceste condiții, Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Tribunalul Superior Administrativ al Landului Renania de Nord-Westfalia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curtii următoarele întrebări preliminare:
 - „1) a) În ceea ce privește întreruperea termenului de prescripție, «autoritatea competentă», în sensul dispozițiilor articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, este cea care răspunde de faza de cercetare sau de urmărire în justiție, indiferent dacă ea este cea care a acordat mijloacele financiare?

- b) Actul de cercetare sau de urmărire în justiție trebuie să fie orientat spre adoptarea unei măsuri sau a unei sancțiuni administrative?
- 2) «Persoana în cauză», în sensul articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, poate fi și un angajat al unei întreprinderi care a fost audiat ca martor?
- 3) a) «[O]rice act [...] adus la cunoștința persoanei în cauză, cu privire la cercetarea sau la urmărirea în justiție a abaterii respective» [articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95], trebuie să fie o eroare concretă a producătorului de zahăr la calculul producției de zahăr (ansambluri de situații), care în mod normal este prezumată sau constatată doar în cadrul unei verificări efectuate legal în cazul unei organizări a piețelor?
- b) Un raport de încheiere a unei verificări sau care evaluează rezultatul verificării, în cadrul căruia nu se formulează întrebări privind anumite ansambluri de situații, poate constitui de asemenea «un act de cercetare» adus la cunoștința persoanei în cauză?
- 4) a) Noțiunea «abateri repetate», în sensul articolului (3) alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, impune ca între actele sau omisiunile calificate ca abateri să existe un raport cronologic strâns, pentru a putea fi apreciate ca o «repetare»?
- b) În caz afirmativ: acest raport cronologic strâns dispăre printre altele prin faptul că, în cadrul unui an de comercializare a zahărului, abaterea la determinarea unei cantități de zahăr se săvârșește numai o dată și se repetă doar în următorul an de comercializare sau în unul ulterior?
- 5) «Elementul repetării», în sensul articolului (3) alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, poate înceta din cauză că, având în vedere complexitatea situației de fapt, autoritatea competentă nu a verificat întreprinderea sau nu a verificat-o regulat ori aprofundat?
- 6) La ce moment începe să curgă dublul termenului de prescripție de opt ani în sensul articolului (3) alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 în cazul unor abateri continue sau repetate? Acest termen de prescripție începe să curgă la sfârșitul fiecărei acțiuni calificate ca abatere [articolul 3 alineatul (1) primul paragraf din acest regulament] sau la finalul ultimei acțiuni calificate ca abatere [articolul 3 alineatul (1) al doilea paragraf din regulamentul menționat]?
- 7) Dublul termenului de prescripție de opt ani prevăzut la articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 poate fi întrerupt prin acțiuni de cercetare sau de urmărire în justiție ale autorității competente?
- 8) În cazul unor ansambluri de fapte diferite care influențează aprecierea subvențiilor, termenele de prescripție care trebuie calculate în temeiul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 se vor determina separat, în funcție de fiecare ansamblu de fapte (abateri)?
- 9) Curgerea dublului termenului de prescripție în sensul articolului 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 depinde de cunoașterea abaterilor respective de către autorități?”

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

- 20 În primul rând, trebuie amintit că Regulamentul nr. 2988/95 introduce, conform articolului 1, o „reglementare generală privind controalele uniforme, măsurile și sancțiunile administrative privind abaterile de la dreptul [Uniunii]”, și aceasta, astfel cum reiese din cel de al treilea considerent al regulamentului menționat, pentru a „combate în toate domeniile acțiunile de natură să afecteze interesele financiare ale [Uniunii]” (a se vedea Hotărârea Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, punctul 31, Hotărârea Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb și alții, C-278/07-C-280/07, EU:C:2009:38, punctul 20, precum și Hotărârea Pfeifer & Langen, C-564/10, EU:C:2012:190, punctul 36).
- 21 În acest cadru, articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 stabilește un termen de prescripție a acțiunii de patru ani de la săvârșirea abaterii sau, în cazul unor abateri continue sau repetate, din ziua în care încetează săvârșirea abaterii. Cu toate acestea, potrivit dispoziției amintite, normele sectoriale pot să prevadă un termen mai scurt, care nu poate fi însă mai mic de trei ani.
- 22 Întrucât normele sectoriale relevante în cauza principală, constituite din normele Uniunii privind compensarea cheltuielilor de depozitare în sectorul zahărului și în special din Regulamentul nr. 1998/78, nu cuprind dispoziții speciale în materie de prescripție, trebuie să se aplice termenul de patru ani prevăzut la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95.
- 23 Acest termen este aplicabil atât abaterilor care conduc la aplicarea unei sancțiuni administrative, în sensul articolului 5 din acesta, cât și abaterilor, precum cele în discuție în litigiul principal, care fac obiectul unei măsuri administrative constând în retragerea avantajului obținut în mod nejustificat, conform articolului 4 din regulamentul menționat (a se vedea în acest sens Hotărârea Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, punctele 33 și 34, Hotărârea Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb și alții, C-278/07-C-280/07, EU:C:2009:38, punctul 22, precum și Hotărârea Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, punctul 45).
- 24 În al doilea rând, trebuie amintit că termenul prevăzut la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 urmărește să asigure securitatea juridică a agenților economici (a se vedea în acest sens Hotărârea Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, punctul 40, precum și Hotărârea SGS Belgium și alții, C-367/09, EU:C:2010:648, punctul 68). Astfel, aceștia trebuie să poată stabili, dintre operațiunile lor, pe cele care sunt definitiv împlinite și pe cele care pot face obiectul unor acțiuni.
- 25 Acestea sunt considerațiile în lumina cărora trebuie să se răspundă la întrebările adresate de instanța de trimitere.

Cu privire la prima întrebare litera a)

- 26 Prin intermediul primei întrebări litera a), instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că noțiunea „autoritate competentă”, în sensul acestei dispoziții, trebuie interpretată ca fiind autoritatea care are competența, în temeiul dreptului național, de a atribui sau de a recupera sumele primite în mod nejustificat în detrimentul intereselor financiare ale Uniunii.
- 27 În această privință, din dosarul prezentat Curții reiese că, în temeiul dreptului german, BLE este competent pentru rambursarea cheltuielilor de depozitare și pentru recuperarea rambursărilor primite în mod nejustificat, în timp ce autoritățile vamale au competența de verificare în materie de fraudă

privind rambursarea cheltuielilor de depozitare. Aceste ultime autorități ar fi adoptat astfel cea mai mare parte a actelor cu privire la cercetarea sau la urmărirea în justiție a abaterilor în discuție în litigiul principal.

- 28 În acest cadru, Pfeifer & Langen apreciază că numai BLE trebuie considerat în speță „autoritate competentă”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, întrucât este singurul care dispune de puterea de acordare și de recuperare a rambursărilor cheltuielilor de depozitare. Ar rezulta că actele de cercetare sau de urmărire în justiție adoptate de autoritățile vamale nu ar fi avut ca efect întreruperea prescripției în ceea ce privește cauza principală.
- 29 Trebuie amintit că, potrivit articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, termenul de prescripție este întrerupt de orice act al unei autorități competente, adus la cunoștința persoanei în cauză, cu privire la cercetarea sau la urmărirea în justiție a abaterii respective.
- 30 În lumina acestui mod de redactare, este necesar să se constate că noțiunea „autoritate competentă”, în sensul acestei dispoziții, desemnează autoritatea care are competența de a adopta actele de cercetare sau de urmărire în justiție în discuție.
- 31 În schimb, nimic din textul articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 nu lasă să se înțeleagă că această autoritate trebuie să fie aceeași cu cea competentă să atribuie sau să recupereze sumele primite în mod nejustificat în detrimentul intereselor financiare ale Uniunii.
- 32 În această privință, trebuie subliniat că, în lipsa unor norme de drept al Uniunii, fiecare stat membru are competența de a desemna autoritățile competente, în temeiul dreptului național, pentru adoptarea actelor de cercetare sau de urmărire în justiție a abaterilor, în sensul articolului 1 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2988/95. În consecință, statele membre sunt libere să acorde puterea de a exercita acțiunea privind abaterile unei alte autorități decât cea care acordă sau recuperează, în speță, rambursarea cheltuielilor de depozitare, cu condiția ca aceste state membre să nu aducă atingere, cu această ocazie, aplicării efective a dreptului Uniunii.
- 33 Având în vedere toate considerațiile precedente, trebuie să se răspundă la prima întrebare litera a) că articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că noțiunea „autoritate competentă”, în sensul acestei dispoziții, trebuie înțeleasă ca fiind autoritatea care are competența, în temeiul dreptului național, de a adopta actele de cercetare sau de urmărire în justiție în discuție, această autoritate putând fi diferită de cea care acordă sau recuperează sumele primite în mod nejustificat în detrimentul intereselor financiare ale Uniunii.

Cu privire la a doua întrebare

- 34 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că actele cu privire la cercetarea sau la urmărirea în justiție a unei abateri au fost aduse la cunoștința „persoanei în cauză”, în sensul dispoziției amintite, atunci când, aceasta din urmă fiind o persoană juridică, actele respective au fost comunicate unor angajați ai persoanei în cauză în cadrul audierii lor ca martori.
- 35 În această privință, instanța de trimitere arată că mai mulți angajați ai Pfeifer & Langen au fost audiați ca martori în cursul procedurii de verificare inițiate împotriva acesteia din urmă. În acest cadru, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă este suficient, pentru întreruperea termenului de prescripție a acțiunii care vizează abaterile în discuție în litigiul principal, ca actele de cercetare sau de urmărire să fie aduse la cunoștința acestor persoane.

- 36 Mai întâi, trebuie arătat că din modul de redactare a articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 reiese că noțiunea „persoană în cauză” desemnează agentul economic suspectat că a săvârșit abaterile care fac obiectul cercetării sau al urmăririi în justiție, și anume, în speță, Pfeifer & Langen.
- 37 În continuare, este necesar să se constate că Regulamentul nr. 2988/95 nu prevede norme speciale privind modalitățile în care un „act de cercetare sau de urmărire în justiție”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf din acest regulament, trebuie adus la cunoștința persoanei în cauză.
- 38 Această condiție trebuie considerată îndeplinită atunci când un ansamblu de elemente factuale permit să se concluzioneze că actele de cercetare sau de urmărire în justiție vizate au fost aduse efectiv la cunoștința persoanei în cauză. În ceea ce privește o persoană juridică, această condiție este îndeplinită dacă actul a fost adus efectiv la cunoștința unei persoane al cărei comportament poate fi atribuit, în conformitate cu dreptul național, acestei persoane juridice, aspect care trebuie verificat de instanța de trimitere.
- 39 Având în vedere toate considerațiile precedente, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că actele cu privire la cercetarea sau la urmărirea în justiție a unei abateri au fost aduse la cunoștința „persoanei în cauză”, în sensul acestei dispoziții, atunci când un ansamblu de elemente factuale permit să se concluzioneze că actele de cercetare sau de urmărire în justiție vizate au fost aduse efectiv la cunoștința persoanei în cauză. În ceea ce privește o persoană juridică, această condiție este îndeplinită dacă actul a fost adus efectiv la cunoștința unei persoane al cărei comportament poate fi atribuit, în conformitate cu dreptul național, acestei persoane juridice, aspect care trebuie verificat de instanța de trimitere.

Cu privire la prima întrebare litera b) și la a treia întrebare

- 40 Prin intermediul primei întrebări litera b) și al celei de a treia întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat, pe de o parte, în sensul că un act trebuie să vizeze o abatere concretă săvârșită de agentul economic, precum și adoptarea unei măsuri sau a unei sancțiuni administrative pentru a fi calificată drept „act de cercetare sau de urmărire în justiție”, în sensul acestei dispoziții, și, pe de altă parte, dacă un raport precum raportul final în discuție în litigiul principal, care evaluează rezultatele unei verificări privind suspectarea săvârșirii unor abateri, fără a adresa o cerere de informații suplimentare persoanei în cauză privind operațiunile vizate, poate constitui un astfel de act.
- 41 În ceea ce privește noțiunea „act de cercetare sau de urmărire în justiție”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, Curtea a statuat deja că un termen de prescripție precum cel prevăzut de această dispoziție îndeplinește funcția de asigurare a securității juridice și că o astfel de funcție nu ar fi pe deplin realizată dacă acest termen ar putea fi întrerupt prin orice act de control de ordin general al administrației naționale care nu are nicio legătură cu bănuiele privind abateri legate de operațiuni identificate cu suficientă precizie (a se vedea Hotărârea SGS Belgium și alții, C-367/09, EU:C:2010:648, punctul 68).
- 42 În schimb, atunci când autoritățile naționale transmit unei persoane un raport prin care se evidențiază o abatere la care aceasta ar fi contribuit în legătură cu o anumită operațiune, îi solicită informații suplimentare privind această operațiune sau îi aplică o sancțiune în legătură cu operațiunea respectivă, aceste autorități adoptă acte suficient de precise cu privire la cercetarea sau la urmărirea în justiție a abaterii în sensul articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 (Hotărârea SGS Belgium și alții, C-367/09, EU:C:2010:648, punctul 69, precum și Hotărârea Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre, C-465/10, EU:C:2011:867, punctul 61).

- 43 Rezultă că un act trebuie să identifice cu suficientă precizie operațiunile în legătură cu care există bănuiele privind săvârșirea unor abateri pentru a constitui un „act de cercetare sau de urmărire în justiție”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95. Această cerință de precizie nu impune totuși ca actul respectiv să menționeze posibilitatea aplicării unei sancțiuni sau a unei măsuri administrative speciale.
- 44 Instanța de trimitere subliniază, cu toate acestea, că Hotărârile SGS Belgium și alții (C-367/09, EU:C:2010:648) și Chambre de commerce et d’industrie de l’Indre (C-465/10, EU:C:2011:867) ar putea fi interpretate ca presupunând că un raport precum raportul final în discuție în litigiul principal ar trebui să cuprindă în mod necesar o cerere de informații suplimentare adresată persoanei în cauză pentru a constitui un „act de cercetare sau de urmărire în justiție”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95.
- 45 În această privință, este necesar să se arate că, în aceste hotărâri, Curtea s-a limitat să enumere, cu titlu exemplificativ, actele pentru care se poate considera că identifică suficient de precis operațiunile în legătură cu care există bănuiele privind săvârșirea unor abateri.
- 46 Rezultă că un raport precum raportul final în discuție în litigiul principal poate fi considerat un „act de cercetare sau de urmărire în justiție”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, dacă identifică suficient de precis operațiunile în legătură cu care există bănuiele privind săvârșirea unor abateri, aspect care trebuie verificat de instanța de trimitere, și aceasta chiar și atunci când nu ar cuprinde o cerere de informații suplimentare adresată persoanei în cauză.
- 47 Ținând seama de cele care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare litera b) și la a treia întrebare că articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că un act trebuie să identifice cu suficientă precizie operațiunile în legătură cu care există bănuiele privind săvârșirea unor abateri pentru a constitui un „act de cercetare sau de urmărire în justiție”, în sensul acestei dispoziții. Cerința de precizie amintită nu impune, totuși, ca actul respectiv să menționeze posibilitatea aplicării unei sancțiuni sau a unei măsuri administrative speciale. Instanța de trimitere trebuie să verifice dacă raportul în discuție în litigiul principal îndeplinește această condiție.

Cu privire la a patra și la o opta întrebare

- 48 Prin intermediul celei de a patra și al celei de a opta întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat, pe de o parte, în sensul că mai multe abateri trebuie să fie legate printr-un raport cronologic strâns pentru a fi considerate ca reprezentând o „abatere repetată”, în sensul acestei dispoziții, și, pe de altă parte, în sensul că abaterile privind calcularea cantităților de zahăr depozitate de producător, care au avut loc în cursul unor ani de comercializare diferiți, determinând declarații eronate ale cantităților respective de către același producător și, din această cauză, plata sumelor primite în mod nejustificat în temeiul rambursării cheltuielilor de depozitare, pot constitui o „abatere repetată”, în sensul dispoziției menționate.
- 49 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței Curții, o abatere este „continuă sau repetată” în sensul articolului 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 atunci când este comisă de un operator care obține avantaje economice dintr-un ansamblu de operațiuni similare care încalcă aceeași dispoziție a dreptului Uniunii (a se vedea Hotărârea Vonk Dairy Products, C-279/05, EU:C:2007:18, punctul 41).

- 50 În raport cu această definiție, instanța de trimitere ridică problema, mai întâi, cu privire la necesitatea unui raport cronologic strâns între două sau mai multe abateri pentru ca acestea să constituie o „abateră repetată”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95. În speță, potrivit acestei instanțe, unele dintre operațiunile reproșate reclamantei din litigiul principal nu ar fi avut loc decât în cursul unor ani de comercializare diferiți.
- 51 În această privință, trebuie amintit că, după cum s-a arătat la punctul 24 din prezenta hotărâre, termenul de prescripție prevăzut la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 urmărește să asigure securitatea juridică a operatorilor, aceștia trebuind să poată stabili, dintre operațiunile lor, pe cele care sunt definitiv împlinite și pe cele care pot face obiectul unor acțiuni.
- 52 Or, este necesar să se considere că abaterile nu pot constitui o „abateră repetată”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, dacă ele sunt separate de o perioadă mai mare decât termenul de prescripție de patru ani prevăzut la primul paragraf al aceluiași alineat. Astfel, într-o asemenea situație, între aceste abateri distincte nu există un raport cronologic suficient de strâns. În lipsa unor acte de cercetare sau de urmărire în justiție ale autorității competente, un operator ar putea, așadar, să considere în mod legitim ca fiind prescrisă prima dintre aceste abateri. În schimb, un asemenea raport cronologic există atunci când durata care separă fiecare abatere de precedentă rămâne mai mică decât respectivul termen de prescripție.
- 53 Cu privire, în continuare, la calificarea abaterilor în discuție în litigiul principal, revine instanței de trimitere sarcina să verifice dacă, în lumina dreptului național referitor la probe aplicabil în cauza principală și atât timp cât nu se aduce atingere eficacității dreptului Uniunii, sunt reunite elementele constitutive ale unei abateri continue sau repetate, amintite la punctul 49 din prezenta hotărâre (a se vedea în acest sens Hotărârea Vonk Dairy Products, C-279/05, EU:C:2007:18, punctul 43). Totuși, Curtea poate furniza acestei instanțe, în temeiul elementelor cuprinse în decizia de trimitere, elementele de interpretare de natură să permită instanței de trimitere să se pronunțe.
- 54 În această privință, rezultă în special că abaterile reproșate Pfeifer & Langen contribuie, toate, la caracterul eronat al declarațiilor depuse de această societate în ceea ce privește calificarea dată unei părți a producției sale de zahăr alb pentru care solicita rambursarea cheltuielilor de depozitare (cotele A și/sau B în loc de zahăr C). Prin urmare, aceste abateri pot constitui o încălcare repetată a articolului 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1998/78, care impune producătorului de zahăr o obligație de declarare a stocurilor eligibile pentru rambursarea cheltuielilor de depozitare.
- 55 Nu se poate exclude, în consecință, ca abaterile reproșate societății Pfeifer & Langen în cauza principală să constituie în ansamblul lor o „abateră repetată”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, aspect care trebuie verificat, cu toate acestea, de instanța de trimitere.
- 56 Având în vedere considerațiile ce precedă, trebuie să se răspundă la a patra și la a opta întrebare că articolul 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că, în ceea ce privește raportul cronologic prin care abaterile trebuie să fie legate pentru a constitui o „abateră repetată” în sensul acestei dispoziții, se impune numai ca durata care separă fiecare abatere de precedentă să rămână inferioară termenului de prescripție prevăzut la primul paragraf al aceluiași alineat. Abateri precum cele în discuție în litigiul principal, privind calcularea cantităților de zahăr depozitate de producător, care au avut loc în cursul unor ani de comercializare diferiți, determinând declarații eronate ale cantităților respective de către același producător și, din această cauză, plata sumelor primite în mod nejustificat în temeiul rambursării cheltuielilor de depozitare, constituie, în principiu, o „abateră repetată”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, aspect care trebuie verificat de instanța de trimitere.

Cu privire la a cincea întrebare

- 57 Prin intermediul celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că este exclusă calificarea unui ansamblu de abateri drept „abatere continuă sau repetată”, în sensul acestei dispoziții, în ipoteza în care autoritățile competente nu au supus persoana în cauză unor controale regulate și aprofundate.
- 58 Potrivit Pfeifer & Langen, BLE nu și-a îndeplinit obligația de diligență întrucât nu a supus-o unor controale regulate și aprofundate în cursul anilor de comercializare în discuție în litigiul principal. Ea susține că acest oficiu nu poate, în astfel de împrejurări, să invoce caracterul continuu sau repetat al abaterilor pentru a întârzia prescrierea acțiunii.
- 59 După cum s-a amintit la punctul 49 din prezenta hotărâre, o „abatere continuă sau repetată”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, se caracterizează numai prin faptul că un operator obține avantaje economice dintr-un ansamblu de operațiuni similare care încalcă aceeași dispoziție a dreptului Uniunii.
- 60 Rezultă că noțiunea se întemeiază pe criterii obiective, proprii acestei categorii de abateri, și independente de comportamentul administrației naționale față de operatorul în cauză. În special, calificarea unui ansamblu de abateri drept „abatere continuă sau repetată”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, nu poate depinde de faptul că autoritățile competente au supus sau nu au supus persoana în cauză unor controale regulate și aprofundate.
- 61 Având în vedere considerațiile ce precedă, trebuie să se răspundă la a cincea întrebare că articolul 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că nu este exclusă calificarea unui ansamblu de abateri drept „abatere continuă sau repetată”, în sensul acestei dispoziții, în ipoteza în care autoritățile competente nu au supus persoana în cauză unor controale regulate și aprofundate.

Cu privire la a șasea și la a noua întrebare

- 62 Prin intermediul celei de a șasea și al celei de a noua întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că termenul prevăzut la acest paragraf curge, în materia abaterilor continue sau repetate, din ziua în care ultima abatere a încetat, din ziua în care fiecare dintre diferitele abateri repetate a fost săvârșită sau din ziua în care autoritățile naționale competente au avut cunoștință de aceste abateri.
- 63 Mai întâi, atât din modul de redactare, cât și din economia articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 rezultă că această dispoziție impune, la al patrulea paragraf, o limită absolută care se aplică prescripției acțiunii cu privire la o abatere, prescripția devenind efectivă cel mai târziu la data la care expiră o perioadă egală cu dublul celei prevăzute la primul paragraf al aceleiași dispoziții, fără ca autoritatea competentă să fi impus o sancțiune, cu excepția cazului în care acțiunea administrativă a fost suspendată în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) din acest regulament.
- 64 Termenul prevăzut la al patrulea paragraf al articolului 3 alineatul (1) din regulamentul menționat contribuie astfel la consolidarea securității juridice a agenților economici, în conformitate cu imperativul amintit la punctul 24 din prezenta hotărâre, împiedicând ca prescrierea acțiunii cu privire la o abatere să poată fi întârziată indefinit prin acte de întrerupere repetate.

- 65 În ceea ce privește, în continuare, *dies a quo* a acestui termen, tot din economia articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 și în special din lipsa unor norme speciale în materie reiese că acest moment de la care începe să curgă termenul trebuie să fie determinat în temeiul primelor două paragrafe ale aceluiași alineat.
- 66 În conformitate cu articolul 3 alineatul (1) al doilea paragraf din acest regulament, în cazul unor abateri repetate, termenul de prescripție curge din ziua în care încetează săvârșirea abaterii. Or, astfel cum s-a amintit la punctul 49 din prezenta hotărâre, atunci când un operator realizează, în scopul obținerii unui avantaj economic, mai multe operațiuni similare prin care se încalcă aceeași dispoziție a dreptului Uniunii, aceste operațiuni trebuie privite ca formând una și aceeași abatere continuă sau repetată. În consecință, noțiunea „abatere care a încetat”, prevăzută de această dispoziție, trebuie înțeleasă ca referindu-se la ziua în care a încetat ultima operațiune constitutivă a aceleiași abateri repetate.
- 67 În consecință, data la care autoritățile naționale au luat cunoștință de o abatere nu are efect în privința momentului de la care începe să curgă respectivul termen. Astfel, în plus față de aspectul că nimic din textul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 nu permite să se deducă o interpretare contrară, trebuie să se sublinieze că revine administrației naționale o obligație generală de diligență cu privire la verificarea legalității plăților pe care le efectuează și care sunt acoperite de bugetul Uniunii, care implică faptul că aceasta trebuie să ia măsuri destinate să remedieze abaterile cu promptitudine (a se vedea în acest sens Hotărârea Ze Fu Fleischhandel și Vion Trading, C-201/10 și C-202/10, EU:C:2011:282, punctul 44, precum și Hotărârea Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, punctul 62).
- 68 În aceste condiții, a admite că termenul prevăzut la articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 nu începe să curgă decât din momentul în care administrația a constatat aceste abateri ar putea încuraja o anumită inerție a autorităților naționale în a urmări în justiție abaterile respective, expunând agenții economici, pe de o parte, unei lungi perioade de incertitudine juridică și, pe de altă parte, riscului de a nu mai fi în măsură să facă dovada caracterului legal al operațiunilor în cauză la sfârșitul unei astfel de perioade (a se vedea în acest sens Hotărârea Ze Fu Fleischhandel și Vion Trading, C-201/10 și C-202/10, EU:C:2011:282, punctul 45, precum și Hotărârea Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, punctul 62).
- 69 Ținând seama de cele de mai sus, trebuie să se răspundă la a șasea și la a noua întrebare că articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că termenul prevăzut la acest alineat începe să curgă, în cazul unei abateri continue sau repetate, din ziua în care aceasta a încetat, indiferent de data la care administrația națională a luat cunoștință de abaterea respectivă.

Cu privire la a șaptea întrebare

- 70 Prin intermediul celei de a șaptea întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că actele de cercetare sau de urmărire în justiție adoptate de autoritatea competentă și aduse la cunoștința persoanei în cauză, în conformitate cu al treilea paragraf al acestui alineat, au ca efect întreruperea termenului prevăzut la al patrulea paragraf al aceluiași alineat.
- 71 Astfel cum s-a amintit la punctul 63 din prezenta hotărâre, articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 instituie o limită absolută care se aplică prescripției acțiunii cu privire la o abatere, prescripția devenind efectivă cel mai târziu la data la care expiră o perioadă egală cu dublul celei prevăzute la primul paragraf al acestui alineat, fără ca autoritatea competentă să fi impus o sancțiune, cu excepția cazului în care acțiunea administrativă a fost suspendată în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) din acest regulament.

- 72 În consecință, în afara acestei ultime ipoteze, actele de cercetare sau de urmărire în justiție adoptate de autoritatea competentă și aduse la cunoștința persoanei în cauză, în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din regulamentul menționat, nu au ca efect întreruperea termenului prevăzut la articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din același regulament.
- 73 Această concluzie este susținută de obiectivul termenului respectiv, care vizează în mod precis, după cum s-a arătat la punctul 64 din prezenta hotărâre, să împiedice ca prescrierea acțiunii cu privire la o abatere să poată fi întârziată indefinit prin acte de întrerupere repetate.
- 74 Ținând seama de cele ce precedă, trebuie să se răspundă la a șaptea întrebare că articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că actele de cercetare sau de urmărire în justiție adoptate de autoritatea competentă și aduse la cunoștința persoanei în cauză, în conformitate cu al treilea paragraf al acestui alineat, nu au ca efect întreruperea termenului prevăzut la al patrulea paragraf al aceluiași alineat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 75 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) **Articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 al Consiliului din 18 decembrie 1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene trebuie interpretat în sensul că noțiunea „autoritate competentă”, în sensul acestei dispoziții, trebuie înțeleasă ca fiind autoritatea care are competența, în temeiul dreptului național, de a adopta actele de cercetare sau de urmărire în justiție în discuție, această autoritate putând fi diferită de cea care acordă sau recuperează sumele primite în mod nejustificat în detrimentul intereselor financiare ale Uniunii Europene.**
- 2) **Articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că actele cu privire la cercetarea sau la urmărirea în justiție a unei abateri au fost aduse la cunoștința „persoanei în cauză”, în sensul acestei dispoziții, atunci când un ansamblu de elemente factuale permit să se concluzioneze că actele de cercetare sau de urmărire în justiție vizate au fost aduse efectiv la cunoștința persoanei în cauză. În ceea ce privește o persoană juridică, această condiție este îndeplinită dacă actul a fost adus efectiv la cunoștința unei persoane al cărei comportament poate fi atribuit, în conformitate cu dreptul național, acestei persoane juridice, aspect care trebuie verificat de instanța de trimitere.**
- 3) **Articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că un act trebuie să identifice cu suficientă precizie operațiunile în legătură cu care există bănuiele privind săvârșirea unor abateri pentru a constitui un „act de cercetare sau de urmărire în justiție”, în sensul acestei dispoziții. Cerința de precizie amintită nu impune, totuși, ca actul respectiv să menționeze posibilitatea aplicării unei sancțiuni sau a unei măsuri administrative speciale. Instanța de trimitere trebuie să verifice dacă raportul în discuție în litigiul principal îndeplinește această condiție.**
- 4) **Articolul 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că, în ceea ce privește raportul cronologic prin care abaterile trebuie să fie legate pentru a constitui o „abatere repetată” în sensul acestei dispoziții, se impune numai ca**

durata care separă fiecare abatere de precedenta să rămână inferioară termenului de prescripție prevăzut la primul paragraf al aceluiași alineat. Abateri precum cele în discuție în litigiul principal, privind calcularea cantităților de zahăr depozitate de producător, care au avut loc în cursul unor ani de comercializare diferiți, determinând declarații eronate ale cantităților respective de către același producător și, din această cauză, plata sumelor primite în mod nejustificat în temeiul rambursării cheltuielilor de depozitare, constituie, în principiu, o „abatere repetată”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, aspect care trebuie verificat de instanța de trimitere.

- 5) Articolul 3 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că nu este exclusă calificarea unui ansamblu de abateri drept „abatere continuă sau repetată”, în sensul acestei dispoziții, în ipoteza în care autoritățile competente nu au supus persoana în cauză unor controale regulate și aprofundate.
- 6) Articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că termenul prevăzut la acest alineat începe să curgă, în cazul unei abateri continue sau repetate, din ziua în care aceasta a încetat, indiferent de data la care administrația națională a luat cunoștință de abaterea respectivă.
- 7) Articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că actele de cercetare sau de urmărire în justiție adoptate de autoritatea competentă și aduse la cunoștința persoanei în cauză, în conformitate cu al treilea paragraf al acestui alineat, nu au ca efect întreruperea termenului prevăzut la al patrulea paragraf al aceluiași alineat.

Semnături